

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE!

Danes na
4. strani:

Na dnevnem
redu: knjiga
in založništvo

Četrtek, 29. oktobra 1964
Št. 42, leto XXII.

PERSPEKTIVNI PROGRAM IN FINANCIRANJE

Osnovna pogoja za uspešno reševanje otroškega varstva

Socialno zdravstveni in Prosvetno kulturni zbor sta na skupni seji razpravljala o problematiki otroškega varstva v naši republiki in sprejela sklepe za pospešen razvoj.

To je v zadnjih štiri letih že tretja razprava o otroškem varstvu v našem najvišjem predstavniškem organu. Septembra 1961 je Skupščina podrobno razpravljala o tem vprašanju ter sprejela resolucijo o nalogah komune in stanovalniške skupnosti pri otroškem varstvu, v marcu 1963 pa po analizi enoletnega izvajanja resolucije priporočilo, ki nalaga vsem družbenim činiteljem odgovornost za razvijanje varstvene dejavnosti.

Po tolikokrat izdanih priporočilih bi pričakovali, da se bodo občinske skupščine z večjo resnostjo lotili reševanja tako pomembnega družbenega vprašanja. Po zadnji obširni informaciji o varstvu otrok v Sloveniji, ki jo je pripravil Zastavni odbor za proučevanje varstva otrok, in po razpravi v skupščini, lahko ugotovimo, da se stvar ni premaknila niti za ped. Nasprotno, daleč zaostaja za splošnim gospodarskim in družbenim razvojem in ga celo zavira. Občine so premalo upoštevale, da so v splošni skrbi za občane dolžne posvečati potrebno skrb tudi otroškemu

varstvu, saj vse večje vključevanje obeh roditeljev v družbeno proizvodnjo onemogoča, staršem, da bi v celoti lahko sami skrbeli za zdravo rast in vzgojo svojih otrok. In jim je zato potrebna učinkovita družbena pomoč. Niso upoštevale, da je družbeni in gospodarski razvoj občine pogojen tudi z urejenim otroškim varstvom in da je v njihovem neposrednem interesu, da boljše poskrbijo za varstvo otrok. Otroško varstvo obravnavajo predvsem kot socialno vprašanje, ne pa kot pomemben faktor dviga produktivnosti in standarda občanov.

Tudi delovne organizacije se vse premalo zavedajo, da je organizirano varstvo eden izmed činiteljev, ki vpliva na povečanje storilnosti dela njihovih proizvajalcev. Ne znajo varovati niti svojih osebnih interesov, saj bo storilnost proizvajalcev — staršev večja, če jim misli ne bodo nenehno uha-jale k otrokom, ki so doma ali na cesti brez potrebnega varstva, kaj šele, da bi skušale podpreti skupne interese komune.

Če so komune neodgovorno

obšle tako pomembno družbeno vprašanje, potem ni nič čudnega, če je v skupščini že v tretje tekla razprava o istih problemih otroškega varstva. Zato so nekateri poslanci in drugi udeleženci zasedanja podvomili v učinkovitost takšnih razprav. Predstavniki CK ZMS Emil Roje je dejal, če je dovolj le ugotavljati, vsestransko orisati probleme, ne pa jih tudi v do-glednem času reševati. Poslane, Vinko Kastelic je med drugim menil, da bi bilo potrebno gradivo dopolniti z analizo vzrokov, ki so vplivali na tako neuspešno reševanje teh vprašanj. Ugotoviti bi morali konkretne institucije in organizme, ki niso opravili svojih nalog. Po njegovem mnenju je preozka konstatacija, da so za reševanje otroškega varstva odgovorne zgolj občina in gospodarske organizacije. Če od komun nekaj zahtevamo, bi jim morali tudi povedati, kako naj ta vprašanja rešujejo, kako naj programirajo, rešijo vprašanje financiranja itd. Nezadovoljiva obstoječa sredstva niso kriva za vse boleče probleme varstva in vzgoje otrok ter mladine, am-

pak je problem v pomanjkanju samoupravne odgovornosti, v pomanjkanju načrtnosti in kon-finiuiranega reševanja vprašanj varstva in vzgoje s strani samoupravnih in političnih in-stitucij v komuni in okraju. Za-to obstoji upravičena bojazen, da tudi ob drugačni prerazdelitvi narodnega dohodka in z ustvarjanjem večje materialne baze ne bomo bolj učinkovito obravnavali in reševali proble-mov varstva.

VLOŽENA SREDSTVA V OTROSKO VARSTVO IMAJO NAJMANJ TOLIKŠNO EKONOMSKO VREDNOST, KOT TISTA, KI JIH VLAGAMO NEPOSREDNO V PROIZVODNJO

je v svoji razpravi dejal poslanec Ludvik Simončič in nadaljeval, da pogoji za uspešen razvoj otroškega varstva niso samo finančna sredstva, pač pa miselnost in hotenje občanov. Ni dovolj, da ugotavljamo, da sta pravilno varstvo otroka in vzgoja mladine na sploh osnova za nadaljnji razvoj naše socialistične družbe, pač pa morajo te potrebe osvojiti občani sami, predvsem samoupravni organi v kolektivih in družbenih službah. Na jasnem bi si morali biti tudi vodilni kadri v gospodarskih organizacijah, kadar planirajo proizvodnjo in stroje, človeka pa le kot produkt delovne sile. Človek ni le proizvajalec, pač pa je tudi kot upravljavec povezan z nešteti-mi nitmi našega družbenega življenja in je njegovo počutje na delovnem mestu dejansko odraz skupnih prizadevanj družbe kot celote. Po novih predpisih bodo gospodarske organizacije razpolagale z večji-mi sredstvi kot doslej. To jim bo omogočilo večje sodelovanje pri reševanju družbenega varstva na področju, kjer žive njihovi proizvajalci. Gre dejansko samo za spoznanje, da je položaj človeka in njegovo počutje izven delovnega časa pove-zano z rezultati proizvodnje.

Republiški sekretar za šolstvo Boris Lipužič in predstavnik Zavoda za napredek šolstva SRS Vladimir Cvetko sta go-

(Nadaljevanje na 2. strani)

V OKVIRU

Tema: informiranje oziroma obveščanje članov delovnih kolektivov, občanov o delu njihovih predstavniških teles, je v zadnjem času pogostokrat na dnevnem redu. Beograjskemu simpoziju o informiranosti oziroma obveščenosti sledi ta teden podobna razprava v prostorih naše skupščine, kjer bodo poslanci razpravljali, kakšna je ta tematika obravnavana v občinskih statutih, v statutih delovnih organizacij itd.

Sicer pa to ni nič čudnega. Ustrezna informiranost je nujen pogoj za aktivno delovanje oziroma sodelovanje v samoupravljanju. Pomembna je obojestranska informiranost, tako da je proizvajalec informiran o vseh sklepih in namerah samoupravnih in drugih organov (seveda pred dokončnim sklepanjem, da lahko pride njegovo mnenje v samoupravnih organizacijah do izraza) in ob tem mora imeti tudi možnost, da posreduje svoja mnenja in predloge ter dobi nanje tudi ustrezne odgovore.

Komisija za družbeno samoupravljanje Republiškega sveta sindikatov Slovenije je v analizi osnutkov statotov delovnih organizacij obravnavala informiranje v posebnem poglavju in pozneje tudi konkretnije nasvetovala delovnim organizacijam, kako naj bi to materijo podrobneje obravnavali v statutih. Temu vprašanju je posvetila posebno in potrebno pozornost tudi sedaj ob analizi že sprejetih statotov proizvodnih delovnih organizacij, ko je obravnavala informiranost proizvajalcev v posebnem poglavju, razen tega pa je izdelala še posebno študijo o informiranosti v statutih delovnih organizacij. Iz tega obsežnega gradiva je mogoče povzeti nekatere razveseljive ugotovitve. Na osnovi lastnih izkušenj in razprav so v posameznih kolektivih vnesli v statute boljše, smotrnejše in bolj ori-

Pozitivni premiki, vendar ...

ginalna določila o informiranju proizvajalcev, kot so bila formulirana v osnutkih. Ta »politična« akcija glede pomembnosti informiranja, je dosegla svoj namen tudi iz tega vidika, da sedaj v 98 odstotkih analiziranih statutih, omenjajo vsaj načelna določila glede informiranja, medtem ko so osnutki statotov vsebovali takšna načelna poročila prej le v 88 odstotkih. Poprej 20 odstotkov osnutkov ni predvidelo oblik in sredstev informiranja, sedaj tega ne predvideva le že — 11 odstotkov veljavnih statotov.

Načeloma so torej doseženi pozitivni premiki. Vendar se s tem ne kaže zadovoljiti. Posebna študija o informiranosti v statutih delovnih organizacij namreč opozarja na nekatere bistvene — vsebinske vrzeli in pomanjkljivosti. Določilo, da informirajo delavce (posamezni organi na določen način) so tem redkejša, za čim konkretnije določilo gre, o čem naj bo delavec informiran. Vsebinsko določilo torej vsebuje razmeroma majhno število statotov. Zaskrbljujoče je recimo, da o tako pomembnih zadevah, kot je informiranje o razvojnih programih podjetja, o letnih proizvodnih, prodajnih, nabavnih, uvoznih in izvoznih planih podjetij, o ukrepih, ki jih upravni odbor sprejema za realizacijo proizvodnih načrtov, izkoriščanja kapacitet itd., govori konkretno le 8 odstotkov obravnavanih statotov. O investicijskih naložbah so dolžni delavce informirati po določenih statutih le v 7 odstotkih obravnavanih delovnih organizacij, o planih, rekonstrukcijah le v 3 odstotkih obravnavanih delovnih organizacij. Iz teh vsebinskih določil je mogoče tudi razbrati, da so v 3 odstotkih obravnavanih delovnih organizacij pristojni dolžni obvestiti delavce recimo o spremembah meril osebnega dohodka, komaj v 2 odstotkih o spremembah meril za delitev dohodka med delovnimi enotami, v 1 odstotku o spremembah norm, izkoriščanju kapacitet, izkoriščanju delovnega časa itd. Zelo važna problematika se torej pojavlja s konkretno opredeljeno vsebino le v majhnem delu statotov, tako rekoč izjemoma, in prav to narekuje nujnost, da velja pri spremembi statotov s potrebno pozornostjo obravnavati še naprej — informativnost, in sicer predvsem z njenega aktivnega vidika.

K. R.

OB REPUBLIŠKEM POSVETOVANJU, KI STA GA PRIPRAVILA ODBOR SINDIKATA DRUŽBENIH DEJAVNOSTI IN SEKRETARIAT ZA ZDRAVSTVO O OBLIKOVANJU IN DELITVI DOHODKA V STACIONARNIH ZDRAVSTVENIH ZAVODIH

STRUKTURA CENE — OSREDNJE VPRAŠANJE

Namen posvetovanja je bil, ugotoviti, v kolikšni meri se je novi način financiranja zdravstvenih služb uveljavil v bolnišnicah, izmenjati izkušnje, predvsem pa poiskati vzroke, ki zavirajo hitrejši prehod na novi sistem, ki naj prinese zdravstvenim institucijam ekonomsko, samoupravno in strokovno samostojnost, koristnikom zdravstvenega zavarovanja pa hitrejšo in kvalitetnejšo zdravstveno uslugo. Zaključki, ki so jih udeleženci posvetovanja — predstavniki vseh stacioniranih zavodov v Sloveniji — sprejeli, bodo pomoč za nadaljnje izoblikovanje sistema.

Problem oblikovanja in delitve dohodka v zdravstvu je organsko povezan s celotnim razvojem naše družbe. Le, če ga bomo proučevali v takšni povezanosti in medsebojni odvisnosti, ga bomo lahko v celoti spoznali — pa tudi rešili. Dosedanji, v bistvu proračunski način oblikovanja dohodka, ki temelji na plačevanju oskrb-

nega dne, deluje destimulativno na dejavnost zdravstvenih zavodov. Ker je cena oskrbnega dne dejansko pavšal za vse stroške, ki jih ima konkretna institucija ob zdravljenju, ni mogoče ločiti objektivnih, specifičnih pogojev od subjektivnih slabosti v posameznih zavodih. Zaradi tega pa tudi ni mogoče primerjati cene oskrbnih dni med posameznimi institucijami niti ugotoviti, zakaj obstajajo take razlike. Končno, pavšalni sistem plačevanja oskrbnega dne onemogoča neracionalno in slabo organizirano delo ter zviševanje režijskih stroškov. V bolnišnicah so po takem načinu stimulirani le za povečanje posteljnega fonda, ki jim povečuje finančni potencial, niso pa stimulirani za hitrejšo in sodobnejšo zdravljenje bolnikov.

Posvetovanje je pokazalo, da so zdravstvene ustanove, konkretno, delavci v bolnišnicah že spoznali, da s stari administrativno proračunskim sistemom dohodka ne morejo več naprej in da je treba čimprej dobiti take oblike, s katerimi bodo okrepili materialno bazo. S tem pa bodo pospešili proces organskega povezovanja zdravstva z družbenim razvojem, kar bo hkrati spodbuda za razvoj samoupravljanja na tem področju.

V praksi je nekaj bolnišnic že prešlo na oblikovanje dohodka po storitvah. Predvsem tako imenovane operativne stroke (kirurgija, ginekologija), medtem ko za konservativne (interna, pediatrija, psihiatrija itd.) nikakor ne morejo dobiti meril za posamezne storitve.

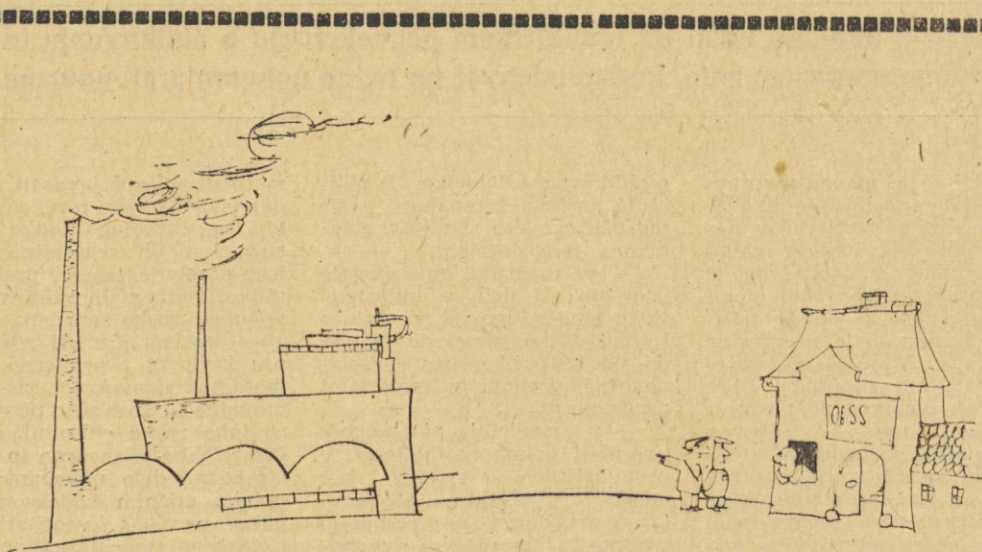
Vendar pa tudi pri že izdelanih načinih plačevanja v operativnih strokah obstajajo velike razlike v tem, kako so storitve definirane. Zato niso med seboj primerljive, še manj pa so strokovni elementi, ki so zajeti v storitvah, podlaga za dejansko ovrednotenje dela. Medtem ko so v nekaterih bolnišnicah diferencialni storitve in hotelski del samo za operativne stroke, ima mariiborska bolnišnica tak sistem plačevanja izdelan za vse zdravstvene dejavnosti.

V razpravi so udeleženci na posvetovanju menili, da bo treba najti take normative in standarde, ki bodo za posamezne dejavnosti med seboj primerljivi. Na podlagi teh normativov pa ne bi samo izdelali sistema oblikovanja dohodka, temveč tudi ovrednotili in objektivizirali delo zdravstvenih delavcev v bolnišnicah. Ne bi bilo namreč prav, če bi boljše notranje delitve pustili v nemar z utemeljitvami, da je bilo doslej na voljo premalo sredstev in da zaradi tega ni mogoče nagradjevati po delu. Vemo, da so določene meje za možnosti financiranja zdravstvene dejavnosti in da obstaja določena medsebojna odvisnost med temi možnostmi in razvojem proizvodnih sil. Vemo pa tudi, da je način financiranja zdravstvenih služb osnovno vprašanje, ki še ni razčiščen. Novi sistem pa bi zdravstveno službo rešil proračunskega plačevanja, dal naj bi ji možnost, da bi si sama ustvarila materialno bazo. Zavodi za socialno zavarovanje (Nadaljevanje na 2. strani)

Sporočilo bralcem!

Zaradi poplav, pri katerih je bila prizadeta tudi Tovarna papirja v Vidmu-Krškem, ki nas oskrbuje z roto papirjem, smo prisiljeni začasno omejiti obseg Delavske enotnosti, dokler ne dobimo novih količin. Prosimo bralce za razumevanje.

Uredništvo

— Nekaj se šušlja, da je v našem podjetju toliko stvari narobe — pa sva prišla vprašat, če je to res...

Karikatura: MILAN MAVER

Osnovna pogoja za uspešno reševanje otroškega varstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

vorila predvsem o organizaciji celodnevne bivanja otroka v šoli. Med prvimi je poklicana šola, je med drugim dejal Boris Lipužič, da kot družbeno vzgojna institucija daje pobudo in zgled za organiziranje otroškega varstva. Kot eden najaktivnejših soustvarjalcev na tem področju, naj bi tudi že pri današnjih materialnih pogojih, v okviru svojih možnosti, organizirala oblike varstva otrok, in sicer oddelek za otroke predšolske dobe, oziroma kot organizirano varstvo učencev z ustreznim programom v času izven pouka. Pri tem je poudaril, da bi morali biti pri iskanju ustreznih oblik dovolj elastični. Take oblike že uspešno uvajajo v posameznih osnovnih šolah. Ta prizadevanja zaslužijo vsa priznanja in jih je potrebno materialno in moralno krepiti, kajti ne moremo čakati, da bi ustvarili optimalne pogoje. Eden glavnih ciljev perspektivnega razvoja šolstva je odprava izmen pri pouku in organizacija življenja in dela, ki bo omogočilo bivanje učencev v šoli preko vsega dne. Seveda tak program življenja v šoli ne pomeni podaljševanja pouka, temveč, kot je poudaril tovariš Čvetko, mora celodnevno bivanje otrok v šolah v naših razmerah otroku omogočiti in dati spet tisto, kar bi mu naj v urejenih razmerah nudil dober dom oziroma družina. To pa je: skrb, da otrok opravi vse delo za šolo, kar mu omogoča redno in normalno napredovanje, skrb za razvoj njegovih posebnih sposobnosti in nagnjenj ter njegove samostojnosti in aktivnosti v najrazličnejših oblikah dejavnosti ter skrb za njegovo duševno in telesno rekreacijo, za njegov zdrav telesni in duševni napredek.

Razprava v skupščini je odprla vrsto omenjenih še mnogo vprašanj, nič manj pomembna, kot smo jih že našli, ki bi jih morali še posebej učinkovito proučiti: tako zdravstveno varstvo, otroško prehrano, varstvo otrok s telesnimi in duševnimi motnjami, problematiko vzgojnih zavodov itd.

OTROŠKO VARSTVO SE- STAVNI DEL 7-LETNEGA PROGRAMA DRUŽBENEGA RAZVOJA

Obštinske skupščine bodo morale izdelati perspektivne programe razvoja otroškega varstva in hkrati s svojimi sredstvi, s sredstvi delovnih organizacij in s kreditnimi sredstvi zagotoviti stabilno financiranje osnovne dejavnosti varstveno vzgojnih ustanov skladno z razvojem otroškega varstva na svojem področju. Pri tem pa jim bo morala z vsodgovornostjo pomagati širša družbena skupnost in republiški organi, da bi se otroško varstvo moglo hitreje razvijati. V tem smislu jih obvezujejo tudi sklepi zadnjega zasedanja.

I. VRHOVČAK

DOBRA RAZPRAVA NA PLENUMU OBSS MARIBOR-CENTER

Še vedno premalo posluha za iskanje notranjih rezerv

Na plenumu občinskega sindikalnega sveta Maribor-Center so se pretekli teden pogovarili o gospodarjenju v občini. Prišli so do zanimivih zaključkov o uspehih in številnih pomanjkljivostih v gospodarskih organizacijah. Osnovni temi razgovorov sta bili: neizkoriščenost proizvodnih zmogljivosti in dohodek ter njegova delitev.

Odveč bi bilo govoriti, kako pomembno je za gospodarjenje dosledno izkoriščanje strojev. Toda za vse delovne kolektive v mariborski občini Center to ne drži. Nekatere gospodarske organizacije prehajajo iz več izmenskega na eno in dvoimensko delo in tako še bolj sproščajo obstoječe zmogljivosti. Primer je tovarna perila PIK, kjer so prešli s troizmenskega dela na dvoizmensko. To opravičujejo z izboljšanjem delovnih pogojev za žene, ki so v kolektivu v pretežni večini. V tovarni čevljev Lilet so opustili drugo izmeno, kar pojasnjujejo s tem, da njihovi stroji po osmih urah dela ne proizvajajo dovolj kvalitetnih izdelkov.

V obeh primerih, ki smo jih navedli in morda še v nekatere podjetjih, se strokovne službe za izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti vse premalo brigajo in o tem razmišljajo zelo površno. Priča smo tudi pomanjkljivim ekonomskim študijem ali raznim šablonskim opravili, da je temu vzrok konjunktorno tržišče, predmet poslovanja, ozka grla, pomanjkanje energije itd.

Pravo nasprotje delovnim kolektivoma Lilet in PIK je tovarna lepenske CERSAK v Mariboru. Tu so z novim letom prešli na 42-urni delovni teden. Uvedli so štiri izmene. S tem načinom proizvodnje so izgube zmanjšali za 96 odstotkov. Proizvodnja se je od januarja do septembra povečala za 48,1 odstotka pri 395 zaposlenih. Stevilo zaposlenih se je od januarja do septembra povečalo minimalno, komaj za 8 novih delavcev in je sedaj konstantno. Torej skoraj pri istem številu delavcev so proizvodnjo občutno povečali. Štirizmensko delo je dalo še druge spodbudne rezultate. Zmanjšali so število nadur. Leta 1962. so imeli 49.740 nadur, lani 55.561 in letos v devetih mesecih komaj 23.345 nadur. Z novim načinom gospodarjenja so ustvarili 355 milijonov dinarjev čistega dohodka. Razmerje delitve čistega dohodka je zelo ugodno, in sicer 54,8:45,2 v korist skladov. Delavci so zadovoljni. Osebnih prejemki so se jim povečali, in sicer od lanskih 29.000 dinarjev v zadnjem tromesečju na 41.791 dinarjev v tretjem tromesečju letos. Fluktuacije delavcev ne poznajo. S svojimi delavci nimajo težav. Edine preglavice sta jim delali pogonska voda in električna energija. Znašli so se in si prav sedaj gradijo malo hidrocentralko, ki bo vskočila na pomoč, če bo iz normalnih virov zmanjkala energije. Rezultat prizadevanja vsega kolektiva je, da imajo povečane sklade in po-

večane osebne dohodeke.

Se en spodbuden primer lahko zabeležimo iz občine Center. Kako so v delovnem kolektivu PRIMAT skrajšali delovni teden na 42 ur. Skoraj neverjetno, ampak je res, da so to dosegli z večjo disciplino slehernega zaposlenega. Dogovorili so se, da vsak delavec pride na delo že najmanj deset minut pred pričetkom dela, tako da je že ob 6. ali 7. uri popolnoma pripravljen za delo. Nekaj so popravili norme, uvedli tri izmene in s tem dosegli, da so stroji izkoriščeni 97-odstotno. Voljo do dela, so člani kolektiva pokazali tudi s tem, ko so udarniško pomagali graditi nove proizvodne prostore. Za dokončanje teh je podjetju zmanjkalo denarja. V kolektivu zagotavljajo, da če bi dobili potreben denar od občine, bi izgotovili nove proiz-

vodne prostore in s tem dvignili produktivnost.

Pri gospodarjenju v nekatere mariborskih kolektivih so še pomanjkljivosti. Gospodarske organizacije iščejo izhod iz gospodarskih težav preveč s pomočjo zunanjih činiteljev, premalo pa imajo posluha za iskanje notranjih rezerv. Tudi nagrajevanje strokovnih služb po delu še danes nimajo urejeno. Če so kakšna merila za delo strokovnih služb, so vezana v glavnem na razna povprečja in za ocenjevanje strokovnjaka dokaj nerealna. Kljub temu, da je to nerešeno skoraj v vseh delovnih organizacijah, je v zadnjem času že nekaj takih, ki dopolnjujejo pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, s tem, da uvajajo stimulatívne način nagrajevanja strokovnih služb.

M. Z.

STRUKTURA CENE - osrednje vprašanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

so prevzeli odgovornost, da najdemo nove načine finančnega osamosvajanja zdravstvene službe. V glavnem pa je odnos med zdravstvom in socialnim zavarovanjem ostal isti kot prej in je odvisen od več ali manj subjektivnih pogledov. V tem pa je tudi eden glavnih razlogov, da z novim sistemom nismo prišli doli kot do pol poti.

Struktura cene zdravstvenih storitev se bo morala tudi navzven spremeniti. Cena bo morala vsebovati tako osebne dohodeke kot amortizacijo in, v skladu z možnostmi našega razvoja, tudi sredstva za razširjeno reprodukcijo. Tako struktura cene bo postavila zdravstvene delavce v položaj, da bodo samostojno ustvarjali dohodek in živeli od kvalitete in obsega svojega dela. Sam delovni interes bo poudaril usmerjal ljudi, da se bodo združevali in skupaj bolj racionalno uporabljali sredstva.

Vendar pa za notranjo delitev ni mogoče dati nekih »receptov« od zunaj. Tako sistem oblikovanja kot sistem notranje delitve dohodka, se mora izgrajevati v samih institucijah, v njihovem delovnem procesu. Če bi sugestije, ki so bile dane na posvetovanju, realizirali zunanji faktorji, bi prav gotovo dobili slabe rezultate. Kajti tudi v zdravstvu so ljudje, ki imajo boljše in slabše rezultate pri delu, zato je treba večjo kvaliteto boljše nagraditi. Tega pa ni mogoče urejati od zunaj. Seveda pa bo treba v samih zdravstvenih institucijah dobiti tudi primerne kadre, zlasti ekonomiste, ki bodo strokovno usposobljeni in v pomoč zdravstvenemu kadru pri uvajanju novega sistema.

Posvet je pokazal, da se ob uvedbi novega sistema pojav-

ljajo principalni organizacijski, zdravstveni in kadrovski problemi, ki zahtevajo tako reševanje, da bo možna vsestranska primerjava med strokovnimi vejami in zavodi. Zaradi tega so priporočili udeleženci ustanovitev koordinacijske komisije pri Republiškem sekretariatu za zdravstvo. Ta komisija naj bi koordinirala prizadevanja zdravstvenih zavodov, zdravstvenih centrov, Skupnosti zdravstvenih zavodov, Slovenskega zdravniškega društva s sekcijami in drugih strokovnih zdravstvenih delavcev, sindikata in drugih družbeno-političnih organizacij na tem področju. Svojo dejavnost naj bi komisija organizirala preko specializiranih delovnih grup, ki bi po sprejetih programih reševale posamezne konkretne probleme ob upoštevanju iniciative in dosedanjih izkušenj.

N. LUZAR

TOVARNA »IMPOL« V SLOVENSKEI BISTRICI IZVAŽA
ŽE SKORAJ POLOVICO SVOJE PROIZVODNJE

NAROČILA s štirinajstih tržišč

V mariborskem okraju imajo na črni listi precej podjetij, ki letošnje izvozne obveznosti neresno in polovično izvršujejo. Pri nekaterih podjetjih je izvoz v takšnem zaostanku, da ga tudi pri najbolj ugodnih proizvodnih pogojih ne bodo mogli v celoti izpolniti. Prav tako lahko prestejemo na prste gospodarske organizacije, ki brez izgovorov izpolnjujejo sklenjene izvozne pogodbe. Med največjimi izvozniki v mariborskem okraju je letos tovarna »Impol« v Slovenski Bistrici.

Izvozne posle s tujimi kupci je tovarna »Impol« v zadnjih letih občutno razširila in povečala. Pred desetimi leti za aluminijaste izdelke, ki so se jih lotili v tovarni, ni vedel še nihče v tujini. Danes pa prihajajo v tovarno za zeleno mizo, celo že belgijski tovarnarji, ki imajo brez dvoma najbolj vplivno besedo v aluminijasti industriji na svetu, s predlogi, kako bi enotno nastopali na tujih trgih, predvsem na ameriškem.

Tovarna v Slovenski Bistrici je že pri preusmeritvi proizvodnje od bakra na aluminij izdelala trezne proizvodne načrte. Že takrat, na začetku, so vedeli, da je domači trg za njihov razvoj nezadosten in so potem vedno bolj dosledno silili na zunanji trg. Letos bodo na 14 trgih, kjer že nastopajo s svojimi izdelki, dobavili 40-45 % celotne proizvodnje. Čeprav trpi letošnja proizvodnja zaradi pogostega pomanjkanja surovin pa so do konca meseca septembra že izvozili na tuje trge za 3.109.952 dolarjev svojih izdelkov, kar predstavlja 91 % letnega plana izvoza. V tovarni menijo, da bodo do konca leta znatno presegli plan.

V proizvodnji je letos prihajalo do težkih napetosti, ki so po svoje vplivale tudi na rednost dobav. Tovarna v Kidričevem, ki je glavni dobavitelj surovin za predelavo, je zaradi električnih omejitev morala zmanjšati proizvodnjo. Ker so v »Impolu« sklenili, da pridobljene tuje trge za nobeno ceno ne bodo izpustili iz rok

in ker so prav z rednostjo in natančnostjo utrdili svoje poslovne odnose s tujimi kupci, so v nastalem položaju omejevali rajši dobave domači industriji. Z racionalno izrabo surovin pa so kljub pomanjkanju surovin uspeli zadovoljiti tuje in deloma tudi domače kupce.

Delavci v tovarni »Impol« so v desetih letih trgovanja s tujino zbrali pomembne izkušnje. Na trgu, kjer so izračunali, da bodo imeli koristi, so ostali in ga niso opuščali, čeprav so na drugih trgih zdaleč imeli boljše izgleda. Stalnost in rednost sta brez dvoma osnovna činitelja dobrih trgovskih odnosov s številnimi tujimi naročniki. Dve leti in pol imajo trgovske stike s Sovjetsko zvezo, pa pri dobavah še niso imeli niti ene ure zamude. Natančnost pri izpolnjevanju izvoznih pogodb so se pravzaprav naučili že prej na zahodnih trgih. V izvoznih poslih so namreč dobave v ZDA na prvem mestu. Na ameriškem trgu imajo izdelki tovarne »Impol« takšen glas, da so uspeli izločiti iz ameriškega trga tudi že nemške dobavitelje. Vrednost ameriških naročil je iz leta v leto večja, zlasti odkar so začeli oskrbovati ameriški trg z aluminijastimi palicami.

Devizna inšpekcija, ki se je pred kratkim mudila v tovarni, v njihovem izvozu ni našla nepravilnosti. Vrnjenih pošiljk je bilo malo, da o njih ni vredno izgubljati besed. Razen tega kupci običajno vračajo tiste nove izdelke, kjer proizvodni postopek še ni do konca razvit. To je šolnina, ki jo plačuje vsaka nova tovarna. V »Impolu« je ta šolnina izredno nizka. Razen ZDA in Sovjetske zveze je glavni odjemalec aluminijastih izdelkov tovarne »Impol« še Zahodna Nemčija, kjer imajo v Frankfurtu že svoje skladišče. Letos so presenljivo veliko aluminijastih izdelkov izvozili tudi v Iran in Pakistan, kjer niso računali, da bi lahko izvažali takšne količine.

Z. TOMAŽEJ

UTRUJENI STROJI

Predsedujoči je na zadnjem plenumu občinskega sindikalnega sveta v mariborski občini Center v poročilu o gospodarjenju med drugim dejal:

»V tovarni čevljev Lilet« so opustili drugo izmeno, ker ni proizvajala kvalitetnih izdelkov...«

Kot običajno je sledila razprava. V njej se je oglašil tudi predstavnik iz omenjene tovarne:

»Pojasnil bi samo, zakaj smo ukinili drugo izmeno. To smo storili zaradi tega, ker so naši stroji prerahčunani, da lahko delajo samo osem ur. Stroji so popoldne utrujeni (to je dobesedno p. p.). Če ne verjamete, tako nam je dejal tudi predstavnik podjetja, kjer smo te stroje kupili. Rekli nam je še, če hočemo uvesti še eno izmeno, da moramo kupiti novo serijo strojev. Res je, popoldne se stroji zelo

segrejejo...«

Prisotni na seji so se spogledali. Eden med njimi se je le skorajžil in predstavnik »Lileta« vprašal, naj o utrujenosti njihovih strojev razloži podrobneje. Predstavnik je začel nekaj govoriti, toda na vprašanje sploh ni odgovoril. Verjetno se je »utrudil« z razmišljanjem o utrujenosti njihovih strojev. Ne gre njemu zamera, ker tega ni znal strokovno pojasniti, zamerimo le strokovnjakom v kolektivu, da tako naivno nasedajo nekemu komercialistu, ki mu je glavno, da prodaja čimveč strojev.

Morda ne bi bilo odveč, če bi v »Liletu« žrtvovali en stroj in ga preizkusili, kako obratuje ob vsakem času pa tudi, če teče 16 ur skupaj. Gotovo bi prišli do drugačnega prepričanja, kot ga imajo sedaj.

M. Z.

DOLFE VOJSK:

Tudi v zdravstvu je upravičeno in potrebno govoriti o samostojnem oblikovanju dohodka

Izveček iz uvodnih misli na republiškem posvetovanju o oblikovanju in delitvi dohodka v bolnišnicah, objavljamo predvsem zato, ker so odgovor na razne ugovore proti novemu načinu plačevanja po storitvah

Doslej se je mnogo razpravljalo o utemeljenosti oblikovanja dohodka po storitvah v stacioniranih zdravstvenih zavodih. Priznati je treba, da je kljub sprejetim ustavnim določilom, ki načelno dajejo pozitivni odgovor glede formiranja dohodka, in kljub jasno izraženim stališčem skupščine SRS, še mnogo diametralno nasprotnih mnenj o tem. Ta temeljijo na ekonomskem področju predvsem na izpodbijanju teoretičnih stališč, češ da so v nasprotju z marksistično koncepcijo in tretmanom produktivnega oziroma neproduktivnega dela in iz tega izhajajočim naziranjem

o oblikovanju dohodka. Na področju medicinske znanosti pa je mogoče ugovore strniti v glavnem v tele skupine:

— v medicini ni mogoče izvodnjo ali delo v industrijskem smislu, temveč za delo z ljudmi. Tako se ne da odnosa do pacienta istovetiti s proizvodnimi principi v materialni proizvodnji;

— v medicini ni mogoče uporabiti pojma rentabilnosti v produkcijskem smislu, ker manjši stroški zdravniške obdelave praviloma ne pomenijo prednosti, temveč škodo za pacienta. Tako usmeritev v rentabilnost zdravstva pomeni ko-

mercializacijo dejavnosti. Za to dejavnost družbe torej ne more biti na razpolago toliko sredstev, kot jih rentabilnost naložb narekuje, temveč predvsem toliko, kolikor jih zahteva razvoj medicinske znanosti;

— končno gre pri zdravljenju ljudi za neprimerno večjo moralno odgovornost, za individualne in specialne posege, ki so tako rekoč enkratni, zaradi česar lahko odgovorno in resno strokovno delo uokvirimo edino z etičnim kodeksom, nikakor pa ne s kvantitativnimi eksaktnimi merili kot ocenami in normami dobrega dela institucij ali posameznikov. Potem-

takem torej v zdravstvu primarno ne moremo stremeti za dobrimi ekonomskimi odnosi, temveč za medicinskimi rezultate, ki so končni cilj te dejavnosti.

V nadaljnjih izvajanjih je Dolfe Vojsk odgovoril na te pomisleke in najprej obrazložil, da v socializmu ne organiziramo dejavnosti zaradi profita in akumulacije, kar je značilno za kapitalizem, marveč zaradi zadovoljevanja človeških potreb. Zato je produktivno vsako delo, ki zadovoljuje potrebe ljudi, ki povečuje blaginjo družbene skupnosti. Torej je produktivno delo tudi dejavnost v zdravstvu. Zaradi tega proglašajo naša usta-

va enake pogoje delavcem na vseh področjih, in je potemtakem tudi v zdravstvu upravičeno govoriti o samostojnem oblikovanju dohodka.

Poenostavljanje problema samostojnega formiranja dohodka v zdravstvu, pa nas lahko privede do nasprotnega učinka, kot ga želimo doseči. Kajti, če bi obdržali sedanji način nekoordiniranega dela in če ne bi vplivali na spremembo miselnosti, bi storitve zaradi »rentabilnega« poslovanja neracionalno rasle, zdravstvena zaščita pa se ne bi ustrezno izboljšala.

KAJ SO Z RAZVOJEM IN DRUŽBO DANI POGOJI?

Obsega zdravstvene dejavnosti pa ne morejo narekovati ambicije in komercialni apetiti, temveč potrebe in iz njih izhajajoči program, ki v zamišljeni konstelaciji pomeni po družbi priznano kakovostno in količinsko zadovoljevanje potreb. Program dejavnosti torej ne more biti samo formalna, po vsakokratnem individualnem preudarku napisana listina brez meril, brez determinant, brez konsekvenc, temveč na patološki, oziroma potrebah zasnovana potreba družbe v danih pogojih,

Vsakokratna družba je dolžna reševati družbeno in individualno potrošnjo v skladu s splošno produktivnostjo dela, upoštevajoč ne samo potrebe, kot bi to posamezni kolektivi, zlasti na področju družbenih služb, želeli, temveč tudi takšno zadovoljevanje potreb, ki ne hromi hitrega družbenega napredka, niti ne osebnih in družbenih pobud na vseh področjih. Potrebe torej, v skladu z vsakokratnimi možnostmi. Zato delovni program ne more biti osnovan na monopolnih vsakokratnih potrebah, niti ne na popolni lastni presoji posameznih delovne skupnosti, marveč bo morala merilno poseči vmes organizirana zdravstvena služba, ki bo izdelala okvirne normative in strokovno tehnične standarde, ob tem pa upoštevala doseženo strokovno in materialno slovensko bazo.

To pomeni, da bomo začeli z organizirano in sinhronizirano zdravstveno dejavnostjo na podlagi meril, izdelanih po strokovni analizi pogojev, upoštevajoč pri tem dosedanje prakso in smer hotenj. V resnici so to optimalni pogoji za delovanje zdravstvene službe, z njihovo pomočjo pa lahko ugotovljamo vrsto dejstev iz operativne, kot na primer insuficienco kadra

NA DNEVNEM REDU: KNJIGA IN ZALOŽNIŠTVO

Eden izmed očitnih dokazov, da v slovenskem založništvu in knjižničarstvu res ni vse tako, kot bi moralo biti, je pravkaršnje živahno razpravljanje v časnem odboru za založništvo in knjižničarstvo pri Prosvedno-kulturnem zboru republiške skupščine. Kako se bodo predlogi tega odbora in sklepi skupščinskega zbora odrazili v bodoči praksi, je seveda še vprašanje brez odgovora. Toda, če se danes nekoliko pomudimo ob trenutno najtrših problemih založniških hiš v Sloveniji, bomo videli, kako nujno je, da načelno in konkretno uredimo položaj slovenske knjige in ji zagotovimo pravilni razvoj.

Od trenutka, ko so postale naše založniške hiše gospodarska podjetja, se je po ekonomski logiki uvrstila njihova skrb za pridobivanje sredstev v prve vrste vseh programov in prizadevanj. Danes, ko ta skrb mnogokje prešača poglavito in osnovno — izdajanje kvalitetne literature, pospeševanje nerazvitih knjižnih vrst in omnih, za katere povpraševanje na tržišču in v družbi narašča, pogledimo v obraz objektivnim in subjektivnim težavam, ki povzročajo v založništvu take preobrazbe.

Ceprav daje naša družbena skupnost

založbam kot celotam določene olajšave (nižje obrestj od poslovnega sklada, ugodnejše pogoje pri najemanju kreditov za obratna sredstva, odpis davka od prometa s knjigami), si založbe do danes še niso mogle utrditi svojega gospodarskega položaja, si povečati materialne baze, t. j. osnovnih in obratnih sredstev. Lastnih osnovnih sredstev (objekti, oprema, mehanizacija) nimajo, obratna pa komaj kaj naraščajo, v poslednjem obdobju celo upadajo. Posebna organizacijska značilnost založniških podjetij namreč je, da se poleg založniške dejavnosti uk-

varjajo tudi s prodajo učil, pisarniškega materiala, šolskih potrebščin... in sredstva iz te trgovine so se do nedavna prelivala v založništvo. Z uveljavljanjem načela delitve dohodka po panogah je založniška panoga ostala brez dotoka sredstev iz trgovine (ki je kot sestavni del založbe prav tako uživala olajšave družbe) in neakumulativnost same založniške panoge je prila še bolj do izraza. Čeprav je res, da bo to načelo delitve odpravilo možnost neupravičenega koriščenja ugodnosti v sami trgovini, pa bi gotovo bilo umestno, če bi se v bodoče odvajali

prispevki iz dohodka trgovine v sklad za pospeševanje založniške dejavnosti, in bi torej še naprej ostala, sicer posredno, na voljo založbam.

Ob slabem gospodarskem stanju naših založniških hiš občutno prihaja do neenakopravnosti med njimi in vsemi onimi zavodi, ustanovami in institucijami..., ki se prav tako ukvarjajo z založništvom. Le-ti dobivajo sredstva zgolj iz družbenih virov, ne nosijo vseh stroškov proizvodnje knjige sami, niti se ne poslužujejo knjižotrske mreže in sploh ne poslujejo po gospodarskem računu. To povzroča diskriminacijo, ki jemlje založbam kot prvobitnim založnikom še moralno moč. Bistveno vprašanje pri tem pa je, koliko je tako »pisano« založništvo z ozirom na našo celotno družbo ekonomsko rentabilno in družbeno potrebno. Zakaj taka drobitev sil? Zakaj več vrst privilegijev? Založbam ene privilegije, drugim založnikom odpis davkov in podobno. Kaj bi sklad za založništvo ne mogel finanirati? Ustanovi oziroma zavodu neko publikacijo do nastanka rokopisa, sredstva za izdajo te publikacije pa bi dal založbi? Pa včasih bi šlo tudi brez sklada, saj o vsem, kar se danes tiska in zagleda beli dan, Sklad ob prvem rojstvu niti ne izve. Čeprav vemo, da drži star izrek »v slogi je moč«, smo v praksi navadno tako daleč od splošnih, drobnih življenjskih resnic!

Za gospodarski položaj založb je danes torej prvobitno — cena knjige. Tako stojijo založniške hiše pred dilemo: podražiti knjigo na tržišču ali ji poskusi rezerve v dosedanjih že itak za tržni plásmá previsoki ekonomski ceni. Struktura cene knjige kaže na vrsto zamotanih težav. Stroški tiskarne (tisk, papir, vezava), so udeleženi z najmanj 50 % celokupne ekonomske cene za knjižni izvod, na teh 50 % pa založnik ne more vplivati (20 do 25 % gre za papir, 30 % za vezavo, ostalo »porežjo« tisk in druge manjše faze dela). Ti stroški so variabilni in se večajo s povejšano naklado. Toda ker je udelež-

založnik na prvih 50 % ne more vplivati, bi morebiti lahko zmanjšal stroške drugi polovici. Toda — kako?

Z avtorskimi honorarji (za originalne tekste in prevode) je pri nas že itak tako kot s pokojninami, ki smo jih nekoč in nekdanj določili in veljajo skorajda neizpremenjene do danes. Pisane knjižnih tekstov in prevajanje sta torej dva izmed najslabše plačanih poslov, ki koracata po vrednotenju z dinarjem izven časa in razmer. Rezijski stroški se logično višajo zaradi splošnega porasta cen na trgu in osebnih dohodkov ljudi, zaposlenih v založništvu. Zmanjšati jih je torej nemogoče. In tako naprej.

Naš založnik v danih pogojih, tako kot je videti, ne more spremeniti izdatka za nastanek knjige niti ne more knjige podražiti na trgu (kaj pa skupna in cenejša organizacija knjigovodske mreže, skladišč, kooperacije založb?), kar bi pomenilo, da bi se prodajna cena knjige bolj približala ekonomski.

Dandanes namreč komaj najdemo — alj sploh ne — knjižni izvod, ki bi se prodajal po resnični ekonomski ceni. Kot je videti, bomo v bližnji bodočnosti lahko prešli na ekonomsko ceno v prodaji (cena bo nizka in vsakomur dostopna) samo pri žepnih izdajah in podobnih publikacijah v visokih nakladah (tako vsaj kaže primer »Sto romanov« pri Cankarjevi založbi v Ljubljani).

Razliko med prodajno in ekonomsko ceno pokriva današnje najrazličnejše namenske dotacije iz republiškega vira (Sklad za pospeševanje založništva) in samih založb. Založba pri tem pomaga z najemanjem kreditov, pri katerih sicer še ima določene ugodnostne olajšave, ki pa so še vedno premajhne. Na primer: obdobje kreditiranja, ki je določeno največ do dve leti, za založo pa najmanj tri, je za nekatere vrste publikacij prekratko, ker onemogoča izdajo del z daljšo, temeljitejšo pripravo, oziroma omejuje možnost kreditiranja zalog določenih del, ki so trajnejše vrednosti. Gotovo bi morali imeti naši založniki pri nabavi kreditov še bolj ugodne pogoje.

Ob tej »gospodarski krizi« založb se moramo nujno vprašati, kakšna je kupna moč na knjižnem trgu. Dejstvo namreč je, da se knjige včasih v sramotnih količinah kopičijo v skladišču založb in knjigarn, kjer že itak nimajo dovolj prostorov, kaj šele primernih prostorov. Glavni kupec so še vedno posamezniki — privatniki (še ti kupujejo največ z odplačili in v subskripciji), ki si nabavljajo knjige po dokaj pisanem okusu in le po potrebi (na primer znanstveno, poljudnoznanstveno, že manj pa družbeno-politično literaturo). Na drugem mestu so razne ustanove, podjetja, institucije, zavodi. (Medtem ko si lahko privatnik kupi izbor, na primer leksikona ali podobne publikacije po tržni ceni, plača zanjo podjetje mnogokrat ekonomsko ceno. Zdi se mi, da je to prav). Tisti kupec pa, ki je povsod po svetu »glavni odjemalec« založb — knjižnice, pri nas praktično sploh ne predstavljajo kupca. In ob tem bi se lahko zamislili. Če sklad za pospeševanje založništva subvencionira neko izdajo, jo subvencionira v prvi vrsti zato, da bi jo dobilo v roke čim več občanov. To večino pa najdemo samo v knjižnicah in ne v privatnih hišah. Zakaj bi torej ne prisluhnili že tolikokrat izrečenemu predlogu: subvencionirajmo tudi knjižnice iz republiških sredstev (npr. del sredstev iz sklada za pospeševanje založništva naj bo na voljo založbam, drugi del knjižnicam), in sicer tako, da v trenutku, ko bi dali iz republiškega družbenega sklada neki knjižnici denar za nakup sto knjižnih izvodov, naj bi tudi občina prispevala za isto število izvodov. V danji situaciji gredo sredstva iz sklada za pospeševanje založništva, ki jih ta sklad daje založbam, teoretično med zelo ozek krog občanov. Založba sicer neko delo izda, ker pa je knjižni trg nemočen, romajo knjige v skladišče. Denar pa se ne obrestuje ne skladu, ker knjiga ne prodre v dovoljni meri med ljudi, niti se s tem denarjem ne jača dovolj materialna osnova založniških podjetij. Zanje pomenijo te vsote neprestano le nujen izhod v sili. Vrtimo se torej v začaranem krogu ekonomske nerentabilnosti in družbene nekoristnosti.

Naš knjižni trg pa ni slaboten samo zavoljo skromne kupne moči potrošnikov, individualnih in skupnosti, marveč tudi zaradi maloštevilnih slabo opremljenih knjigarn, nestrokovnega prodajnega osebja, zaradi šibke, neučinkovite reklame založniških podjetij in premajhne splošne družbene skrbi tako za vzgojo bralca kot za utrjevanje pomena knjige. Niz problemov torej, ki so v veržnji soodvisnosti in s katerimi neprestano polnimo časopisne stolpe in porabljamo čas za dolge ure razprav in pogovorov. Pa še bo potrebno pisanje, razmišljanje in govorjenje, dokler ne bomo nekega dne tako daleč, da si bo knjiga in vse okrog nje našlo svoje upravičeno in primerno življenjsko mesto.

ALA PEČE

VEČNO ŽIVA UMETNOST

BRECHTOV
»GOSPOD PUNTILA IN NJEGOV HLAPEC MATTI«

Vsako ponovno srečanje z Bertoltom Brechtom v gledališču je doživetje, ki človeka še dolgo spremlja in mu nekaže ne da miru. Vzroki za to tičijo najbrž v Brechtovi samosvoji obliki odrskega izpo-

vedovanja, ki je zmes klasične igre in spevoigre in v umetniškem v bistvo segajočem poznavanju človeških naved, družbe, njenega preoblikovanja in razvoja ter njegova večna prizadevanost, da bi osvetlil življenje s čim več možnih zornih kotov in čim večjih razsežnosti. Ne nazadnje so tu še Brechtov humor in ironija, posluš za malega človeka in toplina, bogastvo in izvirnost njegovih misli, kar vse razburja gledalca, ga privlači in odbija. In končni efekt tega je, da pričtenja o Brechtovi pripovedi in izpovedi razmišljati tudi sam. Tako udeleženi je ne glede na aktualnost njene vsebine in ne glede na idejo v njej, če se kdo strinja z njo ali ne, večno živa. Zato je menda odveč vsako razpravljanje, če je delo »Gospod Puntila in njegov hlapec Matti«, ki ga je Brecht napisal v drugačnih časih in za drugačne razmere, danes in za nas še dovolj izpovedno.

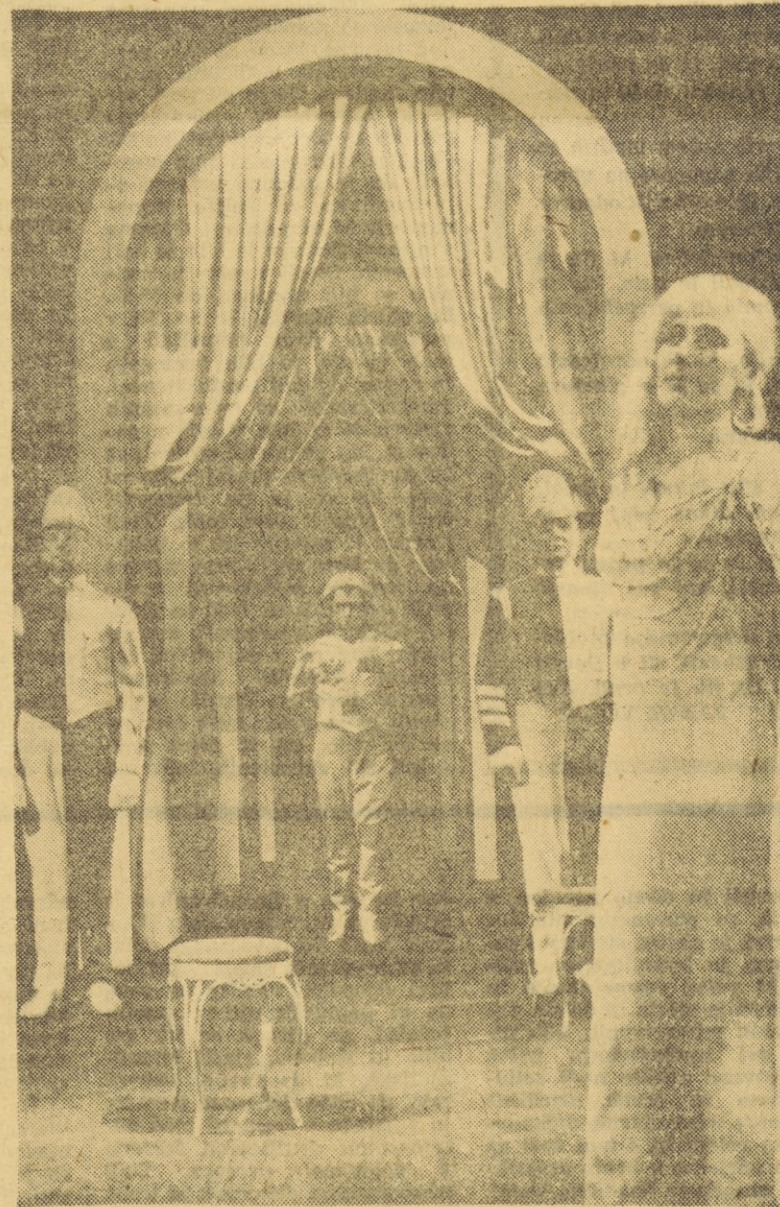
Ta »ljudska igra« govori o odnosu med gospodarjem veleposestnikom in njegovim so-

ferjem Mattijem, in sicer sredi pisane palete vaškega življenja kmetov, delavcev in poslastnikov. Ob Puntili, ki v večni pijanosti želi uveljaviti vse v treznem stanju pa je brezsrčni, kruti kapitalist, Matti do dna spoznava brezna pokvarjenosti in zlaganosti tega človeka ter družbenega razreda, ki mu Puntila pripada, ter polagoma prerašča iz majhnega, humanega šoferja v borca za svoje pravice in vseh njemu podobnih. Antagonizem gospodarjev in hlapcev je na višku. Ze čutimo ne le nagoniški upor zatiranja proti krivici, marveč tudi njihovo polagoma se porajajoče osvobodjenje.

Uprizoritev »Gospoda Puntila in njegovega hlapca Mattija« je pripravil v Mestnem gledališču ljubljanskem Janez Vrhunc z dovolj večjo roko, ki je znala izluščiti posamezne značilnosti brechtovskega gledališča (obrobni prizori, glavno dogajanje, songi) in jih hkrati zlititi v epsko enotno pripoved. Predvsem posrečeno pa je režiser izbral glavna

igralca — Vladimirja Skrbinška — Puntila in Daretu Ulago — Matti, ki sta ponazorila dve povsem različni figuri, ne le po tem, kako ju zahteva tekst, marveč tudi glede na njuno lastno razumevanje vloge. Stilno sta si bila včasih preveč vsaki sebi (Skrbinšek je dal vsaki misli tudi optično podobo, Dare Ulaga je igral bolj samo z mirno notranjo močjo), vendar oba toliko dognana in uigrana, da ju lahko smatramo kot skupni par kot zanimivo osvežitev v skoraj že klasični veljavnosti interpretacije Brechtovih del.

P.

»Dolgo življenje kralja Oswalda« Velimira Lukića v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju

DOBER ZAČETEK

R. STRAUSS:
»SALOMA«
24. 10. 1964

Letošnja operna sezona se je pričela dokaj pozno, vendar s prepričljivim uspehom. »Saloma« Richarda Straussa, ki po pravici še danes velja za eno najzahtevnejših del, je pokazala raven naše Opere v ugodni luči. Če prištejemo še objav-

ljeno repertoar, ki mimo stundardnih obljubljaja tudi nekaj sodobnejših (čeprav spet niti enega slovenskih!) del, potem se je sezona 1964/65 pričela zelo razveseljivo — in kar zadeva proslavo Straussovega rojstva, tudi zelo častno.

Največ zaslug za uspeh »Salome« gre dirigentu Bogu Leskovcu. Izdelane partije solistov, zvočna ubranost povečane (in zato »praviloma« nehomogene) orkestra, predvsem pa muzikalna gradnja in zavzetost, s katero je vodil predstavo, opravičujejo trditve, da je »Saloma« eden njegovih največjih uspehov v naši Operi. Tudi pevci so skušali doseči kar največ. Predvsem je treba omeniti Vilmo Bukovčevu v izredno težavni naslovni vlogi: glasovno sveža in zanesljiva je pevsko-tehnično (ponekod z izjemo dikcije!) in marsikdaj tudi muzikalno gradila svojo Salomo kolikor je mogla bolj; videti pa je, da ji karakter vloge ne »leži«, kar je bilo zlasti očitno ob koncu opere ter v igralskem konceptu, ki je ostal pretežno teatralen in zunanj. — Drugače samo Smerkolj: njegov Johanaan je bil celovita figura, vrhu tega glasovno tako poln in prepričljiv, kot ga že dolgo

nismo slišali. — Za presenečad nje predstave je poskrbel Slavko Strukelj: ta pevec, ki smo ga bili doslej vajeni zgolj v obrobni vlogah, je pokazal kot Herodes pristno muzikalnost, temperament in igro, ki je prepričala, čeprav ni bila vselej na enaki višini. — Seveda bi se kazalo ustaviti tudi ob drugih solistih te predstave, zlasti še ob petih Židih, ki so svoj težki ansambl odpleli zanesljivo in igralsko dovolj sproščeno — vendar nam prostor ne dopušča.

Režiser Hinko Leskovšek je zelo jasno začrtal značaje in situacije, žal pa se je proti koncu preveč izognil Straussovi »erotični senzaciji«, zato je opera izvenela manj prepričljivo kot bi sicer. V veliko pomoč mu je bila scena Maks Kavčiča, barvno ugašena z muziko in prostorna kolikor je pač na našem odru mogoče; ob njej so kostumi Inge Kostinčar-Bregovčeve učinkovali še bolj nelogično (Paž, Saloma). Koreografija Henrika Neubauerja Plesu sedmih taneč ni dala atmosfere morbidnega uživanja in pohotnosti, ki je bila nujna, če na zaključek »Salome« izzvemo tako kot mora.

B. L.

ZAMUJENA PRILOŽNOST

»DOLGO ŽIVLJENJE KRALJA OSVALDA«
V. LUKIĆA V CELJU

Kako drago včasih plačujejo gledališča dolg, ki ga imajo že po svoji funkciji, novi sodobni odrski tvornosti! Ta misel me ni zapustila ves večer med gledanjem »Dolgega življenja kralja Oswalda« v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju. Zakaj so se Celjani odločili ravno za uprizoritev dela Velimira Lukića, se zdaj, ko se vrstni predstava za predstavo, v katerih je toliko in toliko truda in seveda tudi denarja, ni vredno vpraševati. Dejstvo pa je, da »Dolgo življenje kralja Oswalda« — tragičnoma farsa, ni ne komična ne farsa. Drobna filozofija, ki nam jo v njej ponuja avtor ob aktualnem in večno ži-

vem problemu, je resda pre-skromna in se lahko vprašujemo, zakaj jo je moral izpovedati v najdražji umetniški vrsti. Rad bi nas bil opozoril na dejstvo, da sta oblika in vsebina v življenju hudo sprta nasprotnika, posebno še, če jo apliciramo na vrsto današnjih državnih ureditev (kralja ima kraljevska znamenja, toda že sama kraljevska znamenja so oblast). Bili bi slepi, če bi ne vedeli, da ima Lukić v mislih tudi našo družbeno ureditev. In tam, kjer je praksa skregana s teorijo, prihaja do vrste deformacij, ki jih skuša Lukić tudi razkrivati (skorumpirano časopisje, kritika, slepa pokorščina in posluš-

nost...), osmešiti in tako pokazati obraz resnice.

Njegova namera je bila sicer dobra, snov, ki si jo je izbral v »Ospaldu« pa bi pod bolj samosvojem, umetniško doganjam peresom, kot ga je imel tokrat Lukić, lahko poročila resnično sijajno farso, napisano kar na hrbet nekaterih naših sedanjih razmer.

Režijo »Dolgega življenja kralja Oswalda« je celjsko gledališče poverilo Miranu Hercogu. Z igralci Marjanu Krošljev, Sandijem Krošlem, Dragom Kastelcem, Helen Ferencakovo in drugimi je pripravil živo stilizirano farsno dobro predstavo.

P.

ba variabilnih stroškov v strukturi cene tiskanja baje višja od fiksnih, višja naklada ne bo rešila cene grafičnih uslug. Lahko pa jih menda bistveno zmanjša le zelo visoka naklada. Slovenski založniki menijo, da so naše naklade prenizke in si tolikokrat — ob delu, ki na tržišču takoj poide — razbijajo glave, zakaj niso določili višje naklade. Omeniti moramo še nekaj: roto papir za tiskanje časopisov je oporočen prometnega davka, medtem ko le knjižni obremenjen v povprečju z 20 % obrestno mero. So torej časopisi nujno potrebni in kot taki morajo uživati neke bonitete? Kaj pa knjige?

Na preostalo polovico cene knjige vplivajo sledeči izdatki: avtorski honorarji, rezijski stroški založniških podjetij (transportne usluge PTT, reklama, osebni dohodki) in trgovinski rabat. Če

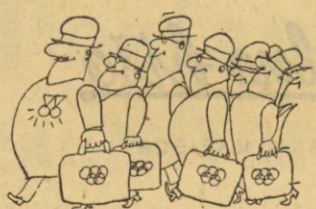
NAŠI SO SE IZKAZALI!

Olimpiade je konec in naši televizijski sprejemniki se bodo lahko ohladili, mi vsi pa si odpočili oči. Tudi moja babica bo odslej posvečala več pozornosti svojim vnukom in se nehala zanimati za Dona Schollandra, Donno de Varono, sestre Press, maratona Abebeja, Cerarja, Stamejčičevo in druge.

Naduse vljudni Japonci se spet posvečajo proizvodnji transistorjev in vžigalnikov. Posebno so bili navdušeni nad nogometnimi tekmami, saj so se tam od srca nasmejali. To je namreč zanje povsem neznan šport in najbolj so uživali, če je igralec udaril žogo z glavo, ali če sta se dva zaletela drug v drugega. Zelo priljubljeni so bili Jugoslavniki, ki so se na tekmah sami zaletavali drug v drugega ali pa so iz pozornosti do gledalcev uprizarjali humoristične točke, ne glede na to, da so jim nasprotniki med tem zabijali gole. Baje je to razjezilo naše vodstvo in so nekega igralca kaznovali tako, da je moral večji del tekem gledati, ali pa je med tem časom vadil japonsčino s sodobnimi gejšami. Sicer je imel družbo, kajti precej amaterskih reprezentantov iz naših neamaterskih klubov se v Tokiu sploh ni dotaknilo žoge. Za nagrado, ker so »amaterji« in niso bili upoštevani za nepomembne mednarodne tekme z Avstriji ali Madžari, ki so se kdaj kakaj veselili svojih zmag. Kot da še kdo kaj da na zmago nad Jugoslavniki v nogometu.

Našemu 35-članskemu potovalnemu vodstvu so posebej čestitali nad velikodušno selekcijo, ki je omogočila nastop v Tokiu na primer Spanu ali Radoševiću, da bi tam skušala doseči ustrezen albanski rekord. Japonski zdravniki so se zelo čudili, da nismo zadovoljni z evropskimi zdravništvom in smo morali pripeljati Kovača na pregled k njim; no, to so vse nešportne pripombe, zato nam omenimo še veliko veselje neposrednih tekmecev naših košarkarjev nad pravo neatomsko taktiko le-teh.

Tisti zlati medalji, Simičeva in Cerarjeva, pa sta zgolj zato, da dokazata naš veliki uspeh. Srebrna vaterpolistov, da smo tudi »glavni« v kolektivnih športih in končno, da lahko brez vsake skrbi za množičnost v

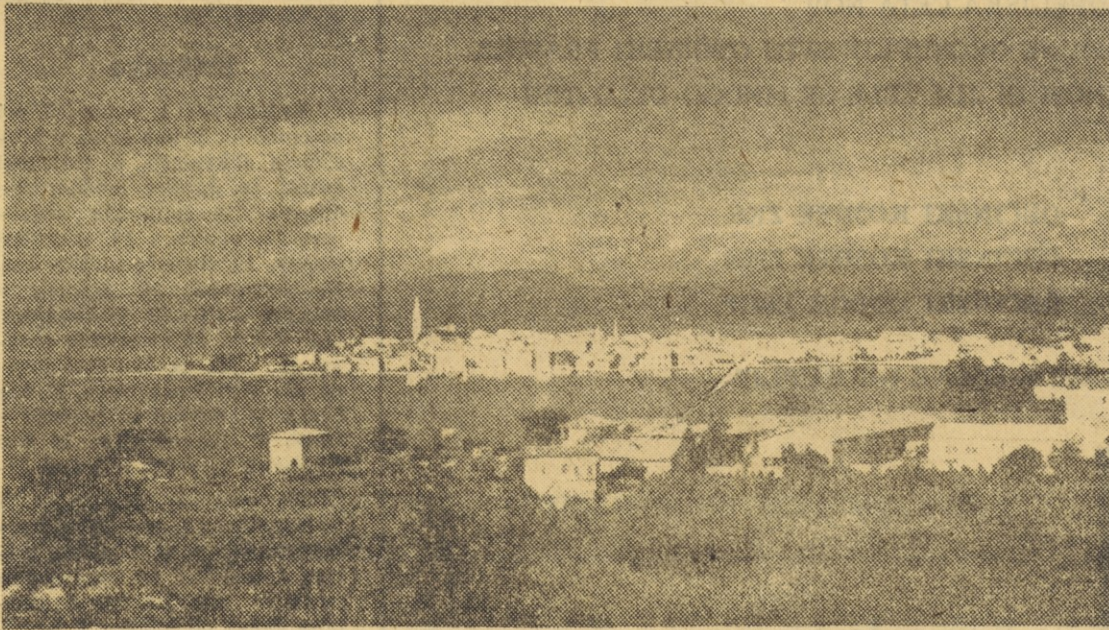

športu, brez vsake logične izbire kandidatov dosega mo uspehe in skratka lahko nadaljujemo spet po starem.

Zato je že sklenjeno, da na prihodnjo olimpiado v Mehiko odpotuje 50 namesto 35 funkcionarjev, tekmovalcev pa le 40. Kateri, to še ne vemo. Ker pa sodimo, da se nogometaši ne bodo kvalificirali, bo to vendarle prav čedno zastopstvo. Spet bo prepovedano, da bi kakšen športni funkcionar odstopil svojo avionsko karto kakšnemu aktivnemu športniku, izbirno tekmovalstvo tik pred igrami pa bo odpadlo zaradi tehničnih razlogov. Poskrbljeno bo tudi za realnost rezultatov. Naslednja štiri leta bo prepovedano graditi telovadnice in lahkoatletske steze, 50% obstoječih telovadnih učiteljev pa bo prekvalificiranih za korespondente na 33 od 99 športnih zvez. Plače nogometašev bodo povečane na 599.999 dinarjev.

Cerar, Simić in veslači osmerca bodo lahko še naprej trenirali, če si bodo sami kupili drog, blazino oziroma čoln, da bomo lahko tako dokazali amaterski status vseh naših športnikov. Morebitne njihove medalje pa bodo dokaz pravilne politike!

ŠILO

ING. EVGEN FERLUGA, PREDSEDNIK SINDIKATA V »DELAMARISU«, ODGOVARJA NA VPRAŠANJA DE

ŠE VEDNO VELIKO PROBLEMOM

Kljub temu, da se je materialno vprašanje proizvajalcev v »Delamarisu« v Izoli izboljšalo v zadnjem času, ostaja s tem v zvezi še mnogo odprtih vprašanj. Med njimi tudi vprašanje dnevnega, tedenskega in letnega oddiha. O tem nam pripoveduje ing. Evgen Ferluga, predsednik sindikata v »Delamarisu«.

Značilnost vaše delovne organizacije je...

— Da je v njej zaposleno skoraj tri četrtine ženske delovne sile.

Še nedavno so bili pri vas povprečni osebni dohodki precej nizki?

— Res so bili majhni. No, od prvega julija dalje pa nima pri nas nihče več manj kot 27 tisočakov. Povprečni osebni dohodek pa se danes suče okoli 42 tisoč na mesec. Po vsej verjetnosti bi bil lahko še višji, če ne bi bili prisiljeni vlagati toliko sredstev v rekonstrukcijo podjetja. Podedovali smo namreč le stare in odslužene stvari, kar se nam danes kajpada močno pozna. Vrh vsega je znano, da je živilska industrija na splošno v razmeroma težkem položaju.

Potemtakem bi človek sodil, da škripajo tudi vprašanja okoli standarda zaposlenih.

— Kot vzamemo. Za stanovanja imamo na primer po 70 do 100 prošenj hkrati v predalu. Verjetno pa bi jih imeli še več, če bi obstajale za kandidate količnejše svetlejšje perspektive. Zato mnogi prošenj sploh ne vložijo.

Se vam to zelo otepa?

— Precej. Posebno pri kadrovanju, ko ljudje ne postavljajo vprašanja dohodkov, temveč vprašanje stanovanja. Posebno težko je s potrebnimi strokovnjaki.

Kako pa rešujete vprašanje dopustov in regresov?

— Podobno kot drugod. Imamo svoj počitniški dom v bližini Bovca in kdor gre tja, dobi od podjetja določen regres.

Imate samo ta dom?

— Samo tega.

Pa kapaciteta?

— Nekaj več kot 20 postelj.

Ali zadovoljuje celoten vaš kolektiv, ki šteje skoraj 1800 ljudi?

— Glede kapacitete že, saj je dom malokdaj zaseden.

Dejali ste, da regresirate samo tiste, ki gredo v vaš dom...

— Da, za sedaj samo one. Od podjetja dobijo približno 700 dinarjev dnevno. Seveda pa regresiramo počitnice tudi otrokom naših ljudi, ki preživijo počitnice s starši v našem počitniškem domu ob Soči.

Kaj pa dnevna in tedenska rekreacija?

— Tako. Ljudje radi balinajo, kegljajo, streljajo, igrajo nogomet in podobno.

V okviru sindikata?

— Seveda, v okviru sindikata obstajajo posamezne sekcije, ki potlej skrbijo za razvedrilo posameznih ekonomskih enot.

Pa sredstva?

— Sredstva za šport daje kolektiv posredno v občinsko blagajno Zvezi za telesno kulturo. Letno približno 2 in pol milijona.

Je to dovolj za vse? Mislim za vse športnike in pa za potrebe zveze.

— Pogosto smo v škripcih. Vendar, če kdaj v odločilnih trenutkih ni na voljo nujno potrebnih sredstev, takrat seveda priskoči na pomoč sindikat.

Imate komisijo za rekreacijo?

— Nimamo.

Iz naštetih sredstev športne rekreacije pri vas se vidi, da ženske v tem pogledu niso kdo ve kako aktivne.

— Bo kar držalo.

Kaj pa na primer izletništvo?

— Izlete organiziramo le ob posebnih priložnostih. Pogosto v obliki poučnih ekskurzij. Za vse to nam namreč krepko primanjkujejo potrebna finančna sredstva.

ŠPORTNA REKREACIJA IN TOKIO

V mestu letošnjih olimpijskih iger nimajo samo težav s prometom, temveč prav tako z zelenimi površinami za športno rekreacijo. Uveljavili so načelo, da je treba sleherni košček nezazidane zemlje urediti za kakršnokoli športno aktivnost. Tako lahko vidimo na robu parkirnega prostora drog, na katerem suče mešan v svoji delovni obleki veletote, na igrišču »za vogalom« pa študenti, ki se ukvarjajo z atletiko ali baseballom. Posebno popularno je treniranje teka na dolge proge, in spričo pomanjkanja vadišč je vsakdanji prizor, če vidite na ulicah sredi mesta osamljenega

tekača ali celo skupino. Stražniki so na vse navajeni in gledajo z razumevanjem na ljudi, ki sredi mesta telovadijo, tečejo ali igrajo.

Glede na naglo industrializacijo Japonske postaja vprašanje športne rekreacije vse bolj pereče. Zato so Japonci z navdušenjem sprejeli pobudo mednarodne organizacije za rekreacijo, da bi priredili svoj kongres v Tokiu tik pred začetkom olimpijskih iger. Tako so v začetku oktobra razpravljali o problemih prostega časa otrok, mladine in odraslih, zlasti pa o aktivnostih, ki so pomembne za zdravje in telesno zmogljivost.

NA TEKMAH

66 MILIJONOV ŠPORTNIKOV

Na prireditvah zadnje spartakiade narodov v Sovjetski zvezi je sodelovalo 66 milijonov športnikov. Pri organizaciji telesne kulture sodeluje približno 5 milijonov družbenih delavcev amaterjev in 120.000 profesionalnih učiteljev telesne vzgoje in trenerjev. Materialna baza je že tako močna, da se lahko ukvarja s športnimi aktivnostmi

okrog 75 do 80 milijonov državljanov. To so ugotovitve osmega plenuma Centralnega sveta Zveze športnih društev in organizacij ZSSR. Po sklepih plenuma so postali danes vsi nosilci zlate kolajne iz Tokia »zaslužni mojstri športa« njihovi trenerji pa »zaslužni trenerji ZSSR«.

Na Jesenicah z vso vneto pripravljajo prizorišče svetovnega prvenstva v hokeju na ledu. Posnetek nam prikazuje maketo, kako bo izgledalo novo pokrito umetno drsališče pod Mežakljo. Kot smo zvedeli, dela pri gradnji uspešno napredujejo.

RESNICI V OČI

Več kot 6000 zmagovalcev športnih aren, ki so bili te dni ponovno zbrani pod petimi olimpijskimi krogi, je danes spet na svojih domovih. V Aziji, Avstraliji, Ameriki, Afriki in Evropi. Vsi premišljujejo o lovorikah in porazih z japonskega otočja. Z njimi vred počenjammo to tudi mi, ki smo spremljali zagrizen boj izbrancev daleč od kraja dogodkov.

Premišlujemo, koliko smo sploh še zvesti olimpijski misli Pierra de Coubertina...?

Za marsikoga morda neumestno, laično vprašanje, ki ne sodi v današnji čas. Neumestno in neumno predvsem za tiste, ki nikoli niso utegnili spoznati plemenitega poslanstva telesne kulture, prežete s himnami, človekoljubnimi cilji. Nesodobno za vse, ki vidijo v tekmovalcih le nekakšne stroje za postavljanje novih in novih rekordov, ne glede na to, kaj prinašajo desetinke in milimetri, za katere žrtvujejo marsikje že vse: čas, denar, zdravje, človeka.

Vendar, ne glede na vrednotenje klasične olimpijske ideje je čas, da se za vselej znebimo običajev dolgonogih novej in pogledamo resnici v oči. Olimpijska prisega, čisti amaterizem, viteško kosanje in še kup lepih besed so stvari, ki nam obujajo spomin na preteklost. Na lastnosti, ki so nam vedno bolj tuje.

To je splošen pojav, bolj ali manj značilen za ves svet. Tako ocenjujemo danes diagram telesne kulture naroda prav po medaljah, ki si jih tekmovalci priborijo v srečanju na najvišji ravni. Metoda je na moč preprosta. Zato je njen rezultat le včasih pravičen, marsikdaj pa ne. V našem sedanjem primeru je nekako realen.

Naši zastopniki, ki so poleteli v Tokio, so povzročili v domovini precej hude krvi. Predvsem funkcionarji, oziroma selektorji, ki so izbirali. No, danes lahko z gotovostjo trdimo, da so imeli prav tisti, ki so menili, da je naša ekipa malce številna. Za 18 nogometašev in morda tudi 12 košarkarjev danes namreč sodimo, da bi bilo bolje, če bi ostali doma. Bilo bi bolje za naš ugled, našo blaginjo in ne navsezadnje tudi za naše živce. Enakih misli smo tudi, če pomislimo na naša dva plavalca. Nedvomno pa so nas razveselili telovadci, rokoborci, vaterpolisti, veslači, kajakaši in konec koncev tudi atleti. Niso nas samo razveselili — rešili so čast. Vsaj glede na priborjena odličja.

Naravnost odlični so bili rokoborci, veslaši in seveda Cerar. Ne cenimo jih samo zato, ker so nam prinesli štiri dragocene lovorike, ker so nas dobesedno rešili sramote. Veselimo se z njimi in spoštujemo jih predvsem zato, ker so prav ti ljudje tvorili tisti del naše reprezentance, ki je garala, se odpovedovala in vztrajno delala prav v najbolj skromnih pogojih od vseh tistih, ki so bili te dni na Daljnem vzhodu. Spekulacije, dobički, velike premije in druge sodobne »dobrine« športnih zvezd, so jim bile neznane. Pa vendar so bili najboljše, celo neprekosljivi!

Tudi kajakaši zaslužijo več kot odlično oceno. Odrezali so se namreč presenetljivo dobro. — Glede plavalcev je naše mnenje enako kot pred olimpiado. Med najboljšimi na svetu nimajo kaj iskati! Zares ne. (Tistim, ki to trditve zavračajo, tole: Prav je sicer, da načelno soglašamo z »važno je sodelovati, ne pa zmagati«. Toda, vse v okviru možnosti! Nihče namreč ne more trditi, da bo izdatek, ki ga je družba žrtvovala za Tokio, povsem brez posledic. In zato: Če je že kateri od naših športnikov tako zaslužen, da soglaša širši krog ljudi s tem, da se udeležijo največje športne manifestacije na svetu, in če so za to na voljo potrebna sredstva, potem — srečno pot! Vendar, če ni dorasel tekmar, naj se udeleži iger kot gledalec! Vsaj nikogar ne bo bolela glava.) — Glede atletov so mnenja približno: tako, tako. Nekateri zares dobri rezultati namreč ne morejo povsem izbrisati madeža, ki so nam ga pripravili posamezniki. Vse kaže, da se iz izkušenj še vedno ne znamo učiti. Škoda. — Košarkarji so nas krepko razočarali, nogometaši pa komentariji niso vredni. — Svojega poslanstva prav tako ni najbolje opravičilo 35-člansko vodstvo, saj je v odločilnih trenutkih dokazalo, da je vzelo olimpiado le kot atrakcijo, vredno izleta.

No, kljub vsemu smo skoraj izmed stotih nastopajočih držav osvojili — glede na kolajne — dvajseto mesto. Za seboj smo pustili predstavnike Švice, Trinidada, Koreje, Etiopije, Nigerije, Gane itd. Razumljivo. Malce težje pa se bomo navadili na dejstvo, da smo bili krepko slabši od Bolgarov, Romunov, ČSSR, Poljakov, Turkov — skratka skoraj vseh sosedov, ki jim ne gre nič bolje, kot nam. Vprašanje je celo, če nimajo v teh deželah še slabše pogoje za razvoj tekmovalnega športa.

Vse to pa govori v prid trditvi, da ni odvisno v športu izključno vse od materialnih pogojev. Zdi se, da je vmes še nekaj drugega, čemur bi po domače dejali — volja, resnost.

A. ULAGA

29. 10. 1941 LETA JE BILA USTANOVLJENA GROSUPELJSKA ČETA NOV
V SPOMIN NA TA DAN PRAZNUJEJO OBČANI KOMUNE GROSUPLJE SVOJ OBČINSKI PRAZNIK.
ZA OBČINSKI PRAZNIK ČESTITAJO VSEM OBČANOM IN JIM ŽELE SE MNOGO DELOVNIH
USPEHOV

OBČINSKA SKUPŠČINA

OBČINSKI ODBOR SZDL

OBČINSKI SINDIKALNI SVET

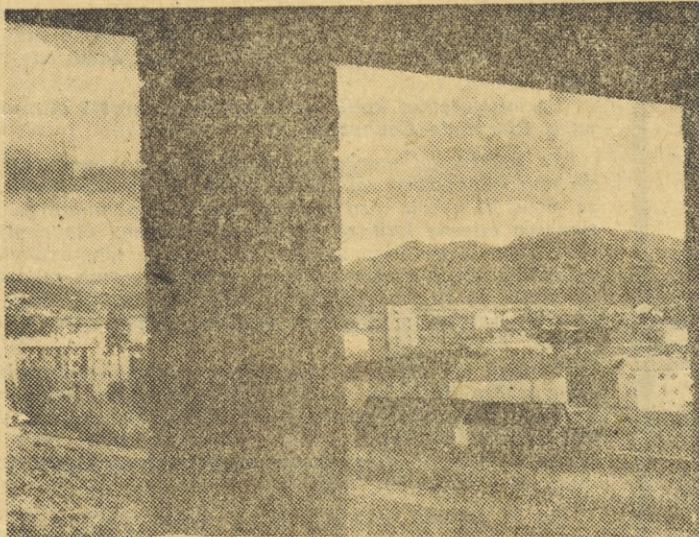
OBČINSKI ODBOR ZB

OBČINSKI KOMITE ZKS

OBČINSKI KOMITE ZMS

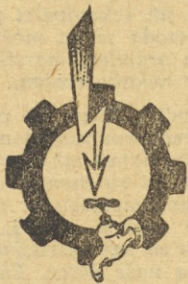
OBČINSKI ODBOR ZROP

IN OSTALE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE KOMUNE GROSUPLJE

AGROKOMBINAT KZ Grosuplje

Grosuplje

Elektro-strojno podjetje Grosuplje

se s svojo kvalitetno proizvodnjo sanitarnih armatur in elektro izdelkov uvršča med najboljše proizvajalce v državi. Do konca septembra je podjetje že doseglo 88,5 % letnega plana. Letni plan pa bo predvidoma izpolnjen že v sredi novembra letos. Stevilnih naročil, kljub 15 % povečani proizvodnji, podjetje ne more zadovoljiti in ima zaradi tega za pet mesecev vnaprej prodano proizvodnjo.

V letu 1965 pa namerava ELEKTRO-STROJNO PODJETJE znatno povečati proizvodnjo, predvsem »sanitarne armature«, tako da bo preseгло plansko nalogo letošnjega leta za 77 %.

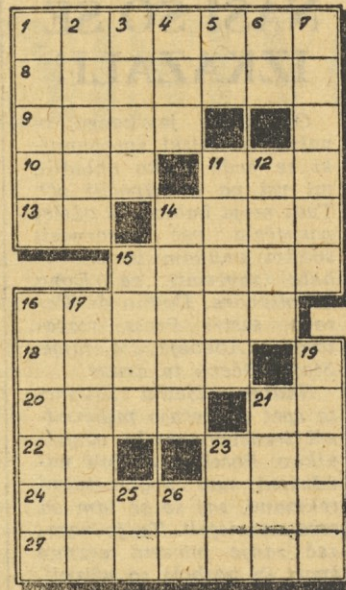
S široko kooperacijo, dopolnitvijo strokovnega kadra in izboljšanjem postopkov bo podjetje v prihodnjem letu nudilo jugoslovanskemu trgu še kvalitetnejši sortiment sanitarnih armatur in elektro izdelkov.

ZA RAZVEDRILLO

Križanka

Vodoravno: 1. zaganjač pri avtomobilu, 8. ime želve v Muštrovih slikanicah, 9. trojanski junak, 10. kratice mednarodne organizacije kulturnih delavcev, 11. veznik, 13. podredni veznik, 14. domače moško ime, 15. podzavest, 16. polotok v vzhodni Aziji, 18. posameznik, individuum, 20. nevestina oprava, 21. znak za kemično prvino, 22. površinska mera, 23. ura (ital.), 24. država in pogorje v Siriji, 27. plavutonožec, ki živi na obalah severnih in južnih ledenih morij

Navpično: 1. travno področje zmerne pasu, 2. ribiški pribor, 3. polotok in istoimensko mesto v južni Arabiji, 4. skupina čebel ali mušic, 5. avtomobilska oznaka Tunizije, 6. medmet, 7. vas pri Ljubljani, ki so jo med vojno požgali Nemci, 11. naziv za severno obalo Peloponeza v antični Grčiji, 12. južnoameriška vrsta manjše udomačene kamele, 14. enocelična pražival, 15. ujeđa, 16. jeklenosiva kovina, ki jo uporabljajo v proizvodnji trdega jekla, 17. kostnica, 19. mesto na Gorenjskem, 21. zlitina bakra in kositra, 23. osebni zaimmek, 25. star japonski novček,

ki ima obliko osmerokotne srebrne ploščice, 26. znak za kemično prvino

REŠITEV PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. rafiner, 7. etuda, u. 8. gen, 9. gat, 11. Ante, 13. ti, 14. la, 15. neon, 17. farsa, 18. aleja, 20. TASS, 21. P(avel) S(ivic), 23. E(ugene) S(ue), 24. trik, 26. Ios, 28. Ero, 29. izmed, 31. torzija.

Navpično: 18. ateist.

— Avto sem že plačal, kdaj pa bi ga lahko, prosim, dobil?
— Kar brez skrbi, takoj, ko bo mali dobil voziško dovoljenje!

RAZPISNA KOMISIJA PRI SGP PROJEKT — KRANJ
RAZPISUJE MESTO

direktorja

Pogoji: visoka strokovna izobrazba z najmanj 5-letno prakso pri vodenju v gospodarskih organizacijah; srednja strokovna izobrazba z najmanj 15-letno prakso pri vodenju v gospodarskih organizacijah.

Pismene ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom dostavite razpisni komisiji pri SGP PROJEKT — Kranj, Nazorjeva 1, v roku 15 dni po objavi razpisa.

KOMISIJA ZA SKLEPANJE IN ODPOVED DELOVNIH
RAZMERIJ PRI

AGROTRANSPORTU — Ptuj

razpisuje sledeča delovna mesta za:

1. KVALIFICIRANEGA KOVINOŠTRUGARJA
2. KVALIFICIRANEGA AVTOELEKTRIČARJA

Plača po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov
Razpis velja do zasedbe delovnih mest

Ponudbe s kratkim življenjepisom in dokazili pošljite na gornji naslov

LEPO OBLEČEN — ZADOVOLJEN, KDOR OBISKUJE:

PRODAJNI SERVIS

Modna hiša

LJUBLJANA · MARIBOR

Spored RTV Ljubljana za teden od 29. oktobra do 4. novembra 1964

ČETRTEK

29. oktobra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranja glasbena srečanja — 8.55 Radijska sola za višjo stopnjo — Upornik iz Florence — 9.25 Glasbeni vedež — 9.45 Petnajst minut za ljubitelje narodno — zabavnih melodij — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejum — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 Čez hrib in dol — 12.30 Dve simfonični pesnitvi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Naši pevci v vlogah iz tujih oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Pihalna godba Ljudske milice — 15.40 Literarni sprehod — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Turistična oddaja — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Oskodna deska — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Četrtni večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Lirika skozi čas — 21.40 Glasbeni nokturmo — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Ura stare glasbe — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PETEK

30. oktobra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Dobro jutro... — 8.35 Za vsakožar nekaj — 8.55 Pionirski teden — 9.25 Igra pihalna godba mornarice — 9.35 Pet minut za novo pesmičico — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Komorni zbor RTV Ljubljana poje pesmi jugoslovanskih skladateljev — 10.35 Novo na knjižni polici — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Domači peče-mele — 12.30 Za ljubitelje opernih melodij — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska sola za nižjo stopnjo — Skrivnostni ključ — 14.35 Lista iz ansambelske glasbe — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.25 Napotki za turiste — 15.30 Pesmi iz Poljske in Slezije poje in igra ansambel in solisti »Zelodk« — 15.45 Novo v znanosti — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Petkov simfonični koncert — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Revija naših pevcev zabavne glasbe — 18.45 Ta teden v skupščinskih odborih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Arena za virtuozne — 20.30 Tedenski znanjopolitični pregled — 20.40 Kako aranžiramo — 21.15 Oddaja o morju in pomorskih — 22.10 Za ljubitelje jazz — 23.05 Literarni nokturmo

SOBOTA

31. oktobra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 6.30—6.55 Napotki za turiste — 8.05 Nastop Ljubljanskega okteta — 8.25 Melodije za razvedrilo — 8.55 Radijska sola za nižjo stopnjo — Skrivnostni ključ — 9.25 Mladi izvajalci glasbene sole Franca Sturma — 9.45 Majhni zabavni ansambli — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejum — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Domači peče-mele — 12.30 Iz solistične koncertne glasbe — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Odlomki iz jugoslovanskih oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Trile zbo.1 KUD »France Prešeren« iz Kranja — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 »Izložbeno okno« — 18.45 S knjižnega trga — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 »Zrno do zrna pogača« — kamen na kamen palača — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Za prijeten konec tedna — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

NEDELJA

1. novembra

6.00—8.00 Jutranji glasbeni spored — 6.05—6.10 Poročila in dnevniki koledar — 6.30—6.35 Napotki za turiste — 8.00 Mladinska radijska igra — Joško Lukeš: Zlomljena kitara — 8.40 Iz albuma skladb za mladino — 9.05 Dopoldanski koncert — 10.00 Se pomnite, tovariši... — Andrej Kovač: Zlivi grobovi — 10.30 Mirno spavaj... — 10.40 Počasni stavki iz dei Lajovec in Škerjanca — Razpoloženske skladbe — 11.40 Nedeljska reportaža — 12.05 Lepe melodije — 13.15 Obvestila in vmesna glasba — 13.30 Otožne in umirjene slovenske narodne pesmi — 14.00 Literarna oddaja — 14.15 Iz galerije glasbenih portretov — 15.05 Nedeljski operni koncert — 16.00 Reportaža z dopoldanskih komemoracij — 16.20 Beethovnova Peta simfonijska — 17.05 Melodije za velike orkestre — 17.20 Radijska igra — György Sós: Resnična legenda — 18.01 Iz komorne in solistične glasbe — 18.45 Pregled športnih dogodkov — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 V nedeljo zvečer — 21.00 Iz slovenske simfonične glasbe — 22.10 Zelimo vam lahko noč — 23.05 Nokturno s skladbami jugoslovanskih avtorjev — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

PONEDELJEK

2. novembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Jutranja glasbena srečanja — 8.55 Zapešimo in zapojmo — 9.25 Iz narodne zbirke — 9.45 Pihalna godba JLA — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Pisani orkestralni intermezzo — 10.35 Naš podlistek — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 »Pred domačo hišo« — 12.30 Kitara, klavir in klavirimbale — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Drobni prizori iz oper — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Lepe melodije — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Glasbena križanka št. 2 — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Zvočni razgledi — madžarska zabavna glasba — 18.45 Družba in čas — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Zabavne melodije in izvedbi slovenskih vokalnih solistov — 20.28 Simfonični koncert Orkestra Slovenske filharmonije — 22.10 Nočni akordi — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Jazz orkestri — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

TOREK

3. novembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Igra ansambel Borisa Franka s pevci — 8.25 Lahka glasba — 8.55 Radijska sola za srednjo stopnjo — V sladki tovarni — 9.25 Nekaj ansambelskih opernih prizorov — 9.45 Zvočne miniaturre — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Glasbeni sejum — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Kmetijski nasveti — 12.15 Ljubljanski komorni zbor poje vojaške pesmi — 12.30 Iz koncertov in simfonij — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska sola za višjo stopnjo — O slovenskih narječjih — 14.35 Pet minut za novo pesmico — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 V torko na svidenje — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Predstavljamo vam »ugoslovanske ansamble zabavne glasbe« — 18.45 Na mednarodnih križprijih — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Dvajset minut z radijskim pihalnim ansamblom — 20.20 Radijska igra — 20.36 Senadni večer — 21.30 Radij bi vas zabaval — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Nočni koncert z deli jugoslovanskih skladateljev — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje

SREDA

4. novembra

5.00—8.00 Dobro jutro! — 6.00—6.10 Jutranji radijski dnevnik — 8.05 Glasbena maunaja — 8.55 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.10 Mariborski komorni zbor poje pesmi Petra Liparja — 9.25 Dopoldanski peče-mele — 9.45 Mali komorni intermezzo — 10.00 Dopoldanski radijski dnevnik — 10.15 Zabavni zvoki — 10.45 Cloyek in zdravje — 10.55 Glasbena medigra — 11.00 Nimaš prednosti! — 12.05 Radijska kmečka univerza — 12.15 »Na kmečki peči« — 12.30 Arjeje in intermezi — 13.15 Obvestila in zabavna glasba — 13.30 Priporočajo vam... — 14.05 Radijska sola za srednjo stopnjo — V sladki tovarni — 14.35 Kaj in kako poljo otroci po Jugoslaviji in po svetu — 15.00 Popoldanski radijski dnevnik — 15.30 Tako poje naša dežela — Pesmi iz Ribniške doline — 16.00 Vsak dan za vas — 17.05 Shakespearske igre v glasbo — 18.00 Poročila — aktualnosti doma in v svetu — 18.15 Iz fonoteke Radija Koper — 18.45 Naš razgovor — 19.00 Obvestila — 19.05 Glasbene razglednice — 19.30 Večerni radijski dnevnik — 20.00 Komorni zbor RTV Zagreb — 20.20 Melodije jugoslovanskih skladateljev zabavne glasbe — 20.40 Camille Saint Saens: Samson in Dalila — Radijska priredba opere — 22.10 Plesna glasba — 23.05 Literarni nokturmo — 23.15 Jazz s plošč — 24.00 Zadnja poročila in zaključek oddaje